

Список використаних джерел:

1. Лапаєнко С. В. Аксіологічні засади виховання відповідального ставлення до природи у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського. *Перспективи та інновації науки*. 2026. № 3(61). С. 793–810.
2. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. Вибр. тв. : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1977. Т. 3. С. 283–582.
3. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа. Вибр. тв. : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1977. Т. 4. С. 7–390.
4. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибр. тв. : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1977. Т. 3. С. 7–279.
5. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину. Вибр. тв. : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1977. Т. 2. С. 149–416.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ: ВИХОВНИЙ АСПЕКТ

Лучанінова Ольга, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник, відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України, м.Київ

У процесі професійної підготовки військового психолога велике значення має формування внутрішнього стрижня фахівця. Особливістю професійної підготовки військових психологів є те, що на навчання приходять як досвідчені психологи, які вже сформувалися як особистості й мають досвід виховного впливу/спілкування, так і здобувачі вищої освіти, які вступили у

військовий заклад вищої освіти (університет, де є кафедра відповідної підготовки) зразу після школи. Саме такій категорії здобувачів вищої освіти, майбутнім військовим психологам, треба приділяти з боку викладачів підвищену увагу щодо формування усвідомленої індивідуальної та національної самоідентифікації, яка й є їхньою духовно-моральною зброєю, внутрішнім ресурсом стійкості й витривалості для себе й військовослужбовців, яким необхідна психологічна допомога. Діяльність професіонала й духовно сильної особистості в особі військового психолога – дієва допомога для командира й військовослужбовців підрозділу.

Важливими є активізація зусиль з підвищення духовного рівня української молоді, формування у неї стійкої системи глибоких морально-духовних цінностей, базових моральних цінностей національно-культурної ідентичності: свобода, справедливість, любов, відповідальність [2].

Військовий психолог на етапі відновлення військовослужбовця спирається на психологічні детермінанти у процесі спілкування: мотиваційно-аксіологічну, що базується на мотиваційній і ціннісно-смисловій сферах особистості; праксеологічну, що базується на предметній сфері особистості; аналітичну, що базується на рефлексивній сфері особистості [1].

Військовий психолог реалізується в активній діяльності, основою якої є готовність бути активним, національно ідентифікованим, свідомим тощо, передумовою ефективності якої є сформована готовність – стан, що є запорукою результативної, ефективної діяльності. Основними видами готовності є мотиваційна, фізична, психологічна, морально-вольова, операційна та комунікаційна готовність [4]. Ми говоримо про здатність «досягти вчинкового рівня буття» [3, с. 23], до якого нині готові як військовослужбовці, так і військові психологи. На думку В. Роменця, саме через вчинок людина досягає високого злету душі й духу» [3].

Рефлексуючи над суб'єктно-вчинковою парадигмою науковця В. Роменця щодо сили й важливості вчинку в житті людини, погоджуємося, що вчинок – це соціально спрямований акт; це неповторність буття людини, в

якому вона реалізує себе, свою позицію, ідентифікацію. З такої позиції міждисциплінарність педагогіки й психології через виховання найбільш дотична. Військовослужбовець, який потребує психологічної допомоги після отримання стресу найбільше довіряє тим, хто був на передовій, у смертельній ситуації, хто вміє мовчати або знаходити необхідні слова. У цьому латентна сила виховного впливу на особистість. Вчинок проявляється у певній ситуації чи за певних обставин. Такою ситуацією нині є війна у своїй гострій фазі. Герої України своїми вчинками рухають свій і суспільства розвиток, цьому не можна навчити, тільки мотивувати через певні приклади, обставини, дії. Прояв виховання й вихованості лежить всередині вчинку людини, коли проявляють духовно-моральні якості, духовний стрижень/характер. Військових психолог за таких обставин ніби перевіряє на практиці ступінь сформованості людської психіки як засобу самопізнання, самотворення. Війна дає можливість простежити еволюцію якісних перетворень в психології – від елементарних подразнень до «вчинковості» [3, с. 28].

Отже, аналіз інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів з позиції виховного аспекту дозволяє констатувати, що майбутній військовий психолог з міцною ідентичністю має високий психологічний імунітет до дезінформації, адже ворожі наративи розбиваються об її чітку систему координат. Виховний процес спрямований на те, щоб випускник військового вишу розумів специфіку армійського середовища, мав високий рівень самодисципліни та був готовий до щоденної підтримки психічного здоров'я захисників. Викладач у процесі професійної підготовки військових психологів латентно розглядає національну ідентичність як необхідну складову освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Желанова В. В. Психологічні детермінанти національно-культурної ідентичності особистості. *Education: Modern Discourses*. 2023. № 6. С. 48–58. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49968/>

2. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка : монографія / К. О. Журба та ін. Київ, 2019. 150 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718615>

3. Татенко В., Титаренко Канонічна психологія Володимира Роменця: вчинок, історія, особистість. *Психологія і суспільство*. Т. 2. 2011. С. 22-39.

4. Шипко А., Зуброва О. Ідентифікація особистості як мета виховання. *Педагогічні науки : збірник наукових праць*. 2023. Вип. 103. С. 15–20. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-103-2> .

МЕТОДИ, ФОРМИ І ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАБЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мельничук Лілія, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», м. Рівне

В умовах тривалої збройної агресії проти України медіапростір набуває визначального значення як чинник соціалізації, інформування та психологічного впливу на дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Це актуалізує потребу в науковому обґрунтуванні ефективних механізмів забезпечення медіабезпеки, а також у розробленні педагогічних стратегій формування медіаграмотності та стійкості до негативного інформаційного впливу.

Медіабезпека дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах воєнного стану інтерпретується як комплекс психолого-педагогічних, організаційних і комунікативних заходів, спрямованих на захист від